

עלון המשק

גבעת חיים
הקיבוץ המאוחד

יום ר', 14.7.67 בחמוז חשכ'ז
ע ל ר ן 788

ל'ה לעליתנו על הקרקע

25

עלינו לנקודה שעוד לא הייתה "גבעת-חיים", לאיזור שעוד לא היה "עמק-חפר.

זאת הייתה פלוגה של הקבוץ המאוחד, המכונה "קבוץ ג'". והיא עלתה להתישבות ב"ואדי חואריה", על יד כפר ערבי קטן ועלוב, "מנשיה" שמו. שטח בראשית, חולות מזה וביצות מזה, קוצים, חנים, יתושים, צפרדעים, בדווים עם עדרי ג'מוסים, קיני שוודים בכפרים הערבים הגדולים עם קרון בראש - ללא מים, כביש, חשמל, מעשה חלוצי במלוא מובן המלה, צינור צרופה ...

מחולקים ל-3 קבוצות היינו: חיפה, חדרה, "ואדי". קבוצה קבלנית להקמת בתים, פועלים שכירים כמושבה עם מלחמה על עבודה עברית, מתישבים ב"ואדי" בצעדים זהירים לפיתוח משק. כעבור זמן לא רב - ריכוז כל החברים בנקודה, והיא אז כבר גבעת-חיים, קליטה עליה וגיודול מהיר לקבוץ גדול, ולא עובר הרבה זמן ומתחילה בעיה ה"עודפים" ומדובר דוקא על עודפים בידיים עובדות - מה מוזר! מתנהל דיון נוקב על גודל החברה כשלא פעם מלורה אוחנו חוסר עבודה מחריף, ולעתים ללא מוצא - יחד עם פלוגות אחרות של הקבוץ המאוחד אנחנו שולחים לסדום, למעשה חלוצי ולמציאת פרנסה ...

ערב עלייתו של היטלר לשלטון - אנחנו שמאל שבשמאל. כל המבטים מופנים ללייבור האנגלי, לריינה האדומה, לרוסיה המהפכנית. חנועת הפועלים הארץ-ישראלית מגיעה להגמוניה בחנועה הציונית, הכל מתוכנן "לקראת הבאות", הכל חוסס, כולם פעילים. כל הזרמים נפגשים בעבודה בפרדסים, בבנין, בכבישים ומחוככים, ועוד איך! ...

ואנחנו כלנו צעירים, עובדים הרבה ואוכלים מעט, קוראים את ה"דבר" מ-א-ת, שרים, רוקדים, כולנו משחקים עם מעט הילדים הנמצאים כבר איתנו, כל שבח שניה עובדים למען הקמת המשק, ב"שיחה" כולם משתתפי, רצים לכל הרצאה, לכל הצגה, לא פעם ברגל עד חדרה ...

מה עושים במשק החקלאי? ללכת בחלם - אי-אפשר. מנסים - ושובדים את הראש, ולעתים אף מפלסים דרך. הנה תפוחי-אדמה, אז מצרך יקר המציאות: מנסים לזרוע לפי מיטב הידע האירופי - והכשרון מובטח מראש. במצרים מצליח גיודול הכותנה - ובכך, מדוע לא אצלנו? תעבורה עוד 20 שנה עד אשר נחדש גיודול זה - אבל הפעם זה גדול! נוסף לתפוחי זהב מנסים לגדל ענבים ונשירים - העזה שכרה בצדה. הסוס והפרידה מעבדים את השטחים שלנו, עושים את מרבית התובלות, קיימת רק דוגמאות של טרקטורים ומכונות משא - ובכל זאת המשק הולך ומתרחב, קודחים באר אחר באר, עם כל חוספת מים אפשר לספק יותר ירק לבעלי-חל, גדלה הרפח, גדל הלול, אפילו נמצא מרעה לצאן, המשק העצמי קולט את חברי הקבוץ לדרך העבודה החקלאית.

יחד עם הדור השני והשלישי אנחנו לא פעם נעמדים ותוהים: כל זה היה רק לפני 35 שנה? מאורעות, מלחמות, מאבקים, השמדה, חיפושים, אנגלים, ערבים, פילוג - מה לא עבר עלינו? רקבוץ זה עומד על חלו ושינוי הזמן אינו יכולת לו. זה כנראה מכנה יסודי מאד, מוצק מאד, שרשי מאד - ובאה בדיוק ביוכל הקטן שלנו מלחמת ששת הימים והולכיחה: הפנים הגדולים לחזית, הקשישים והבנים "הקטנים" לחחזקת המשק, הגבעה החיה הזאת ...

מה נצפה ומה נאחל לגבעת-חיים בגיל 40? דאשית כל - שלום ובהתאם - אולי פחות צנחנים ויותר מגויסים להתישבות, לשליחות על כל כיתה, ובבית פנלמה: דור רביעי, בנים מלאים, כיחוח שלמות, מטבח חדיש ובית-עם מרונח, אוכלוסיה מגיעה ל-4 ספרות, משק חקלאי משגשג, תעשייה מתרחבת.

כ ה ל ח י ן
זאת הייתה פלוגה של הקבוץ המאוחד, המכונה "קבוץ ג'". והיא עלתה להתישבות ב"ואדי חואריה", על יד כפר ערבי קטן ועלוב, "מנשיה" שמו. שטח בראשית, חולות מזה וביצות מזה, קוצים, חנים, יתושים, צפרדעים, בדווים עם עדרי ג'מוסים, קיני שוודים בכפרים הערבים הגדולים עם קרון בראש - ללא מים, כביש, חשמל, מעשה חלוצי במלוא מובן המלה, צינור צרופה ...

קבלת מחזור

(מתוך דברי החברים)

יצחק, בפותחו את האספה החגיגית, בירך את המחזור לכניסתו לחברות בניסיון שהן שונות שוני רב מקבלות מחזור רגילות. כן בירך את נח ליום הולדתו ה-75.

י ר א ל : אשרנו שזכינו להביא מחזור נוסף למעמד זה, כתום כל שנה ושנה, מאז לוינו את ראשוני בנינו ועד למחזור הקודם. ויורשה לי הפעם לפנות אל המחזור של אשתקד. בערב דומה לזה של היום, לפני שנה, לוינו אותם לחברות ואיחלנו להם שיעמדו מבחני הבגרות. לא שערנו אז כי לא תקופ שנה ויהיה עליהם לעמוד מבחן עליון שאין קשה ממנו, שאין קדוש ממנו. בששת הימים האלה חרדנו לכל חבר, כקשיש כצעיר, אבל לפרחי המחזור האחרון נחונה היתה מחשבתנו ודאגתנו כאל ילדים, כי טרם הסכנו לראות בהם בוגרים, גם לאחר שקבלנום לחברות. הלא זה עתה יצאו מן הקן, מהבית החם, וכבר היה עליהם לעמוד באש הנוראה הזאת.

והמחזור של השלף גם הוא זוכה לערב זה לא כזכיה שהיחה מובטחה לו עוד לפני חודשיים. בשבוע בו היו צריכים להתחיל ההכנות לחג המחזור הגדול, נפל דבר בארץ, וכולנו נקראנו להכנות אחרות שהשתיקו את המרווח. בני המחזור נטלו חלק נכבד במעורר הישועי שלנו. איני בטוח אם ביום פרוץ הקרבות פיללנו לסיום כה מהיר ומוחץ, עד שנוכל ערב זה לקיים במועדו. ונתה זכינו.

אברך את המחזור: מי יתן ויהיו מעתה המבחנים שנועדו למחזור זה ולבאים אחריו לא עוד מבחנים של מלחמה ואש אלא מבחנים של שלום, של מחשבה אנושית, של מעשים בונים.

ע ר ה , כמייצגת הצורות המכילנים לקראת הקבלה: עבודת הצורות היתה מקוטעת ולא שלמה, אך את אשר לא גמרן הצורות גמר הזמן. היחה כאן פגישה בלתי אמצעית של כל הציבור עם בני המחזור. המבחן היה קשה אך הם יכלו לו ובכך ניתנת להם הזכות השלמה לחברות במשקנו. בעצם קבוצה זו הם חברים מלאים, אם נמדוד אותם לפי מעשיהם. גם אם הועלתה ביקורת באי-אילו מישורים, הרי היא מיטשטשת באל המעשים. תקוות כולנו היא כי המחזור הזה לא ירפה את ידיו בימים שיבואו עלינו לטובה.

זכות היא למחזור שנמנית בתוכו הראשונה לדרך השלישי המתקבלת לחברות במשקנו וידעו כולם להעריך את שילוב הדורות בתוכנו המעלה את החברה כולה.

י ר ח ס , בשם הכיתה, נחן מעין סיכום של 12 שנות ביה"ס, בהסעימו שלא נחקיימה שיחה סיכום בכיתה. חיי הילד בקבוץ מתנהלים ב-3 מישורים: לימודים, חברה, עבודה. כל כיתה יש לה עליות וירידות במחל הלימודים. לגבי כיתה זו יש לציין במיוחד כי הודות לצירופה לכיתה המקבילה באיחוד במקצועות אחדים, נשמר מחל הלימודים ממש עד לרגע האחרון, וגם עלתה הרמה. אשר לחברה, בכיתות הנמוכות היא מתרכזת בתוך הכיתה, עם כניסה לחטיבה היא מתרחבת לפעילות בחברה כולה, ובכיתה ל"ב שרב התרכזנו יותר בחברה הפנימית שלנו. בעבודה - נחשבנו כ"בנדיטים" גדולים בגיל מעיד, וזכינו להרמיה את עצמנו בסוף שנה זו.

מ י כ ל : קבלת מחזור זה לחברות היא מוארת באור המאורעות של השבועות האחרונים, ימים עזי בסוי אשר בהם אנחנו, בטום חברות, בעודנו בחברת הילדים, חשנו בבה-אחה, הוך ימים ספורים, בקפיצה לתוך בגרות ואחריות במשק, השתלבות מהירה בנוף החברה הבוגרת - ראינו עצמנו פתאם כשייכים לה ממש - ראינו שעלינו לתת לא מחנך מסגרת של חברה הילדים אלא כבנים הבוגרים שנוחרו, כחברים צעירים. כל החליך התפרקות המסגרת הכיתתית והש-חלכות בשכבות החברה הבוגרת, שהוא בדרך הטבע תהליך איטי, וכן נטילה אחריות והוכחת בגרות ורצינות אשר בדרך הטבע צומחים לאט - כל זה עברנו ודרך ימים ספורים, ממש כמלחמת הכזק עצמה. כל זה היה נראה טבעי - כך צריך להיות, וידענו מאשר החברים ראינו אנחנו בזה כחינה עצמית של יכולת להיות בוגר, אחראי, נותן - יכולת להיות חבר.

כולנו בסימן "לקראת". העתיד הקרוב יהיה רב תמורות ושנויים שיצריכו את מלוא כחנו ומרצנו, מלוא רצוננו ונכונותנו: שוליים בהתישבות, בהערכות פוליטיות, במיקומו של הקבוץ בנוף הארץ.

יורשה לי לרגע לחזור למסגרת שיצאנו ממנה ולדבר על תפקיד המחנך בקבוץ. המחנך הוא אינו רק מורה הבא לכיתה, מלמד, בנות, מומחה למקצוע, דמות גבוהה ורחוקה, שיש דיסטנץ ממנו ויראה כגור אליו, אך אינו אחת יחסים ואין אתו קשר אישי - דמות המורה והמחנך בעיר. המחנך-המורה שלנו הוא חבר אתנו בקבוץ, הוא חבוננו בעבודה, ילדיו מה-חנכים אחנו בחברה, הוא החבר, האדם עם מחליו, מעולותיו והסגורותיו. הוא צריך לשמש לנו סופת, הוא הכתובת לבעיותינו, הוא אשר מחורה לנו דרך. אנו דורשים הרבה ממחנך כיתה, ומאידך מחנך אצלנו אינו יכול להראות עצמו נטול פגמים ונקי מדבב כמחנך בעיר. יש להגיד לבנים הבוגרים לאלה שיבואו אחריהם להכיר בקושי המיוחד של התפקיד הזה ובחשיבותו הרבה, ולצמצם את הביקורת ואת הבטוי של אי-שביעות רצון בציבור.

יש לראות את מוסד החטיבה כחלק בלתי נפרד מחינוך ביה"ס בגיל הנעורים, כפועל יוצא, ולפעול בשיחוף עמו, בחיאות רב יותרו מאשר בעבר, ולא לראות זאת כדבר שאפשר לעשותו באפשר גם לא לעשותו. אנחנו עדים להזנחה בפעילות החטיבה, לשקיעה בירח החברה. המחנכים והמורים תייבום לשתף עצמם עוד יותר בבעיות ולראות זאת כחלק מהלימוד, כחלק מעבודת החינוך. אין מספיק שיחוף של בוגרים בחא החטיבה, יש להקצות לכך את החכנו שירכו ויפעיל.

ב.מ.ז.כ.י.ר.ו.ח.

נקבע הטכס של יריח אבן הפינה לביח שרת ליום ב' 17 ביולי, הוא יום השנה השני למוחל של משה שרת, בנוכחות המשפחה, נציגי המוסדות ומזמנים אחרים. לקראת הטכס יכין המהנדס חרשים של הכיח, אשר עדין אינו מחייב, על כל פרטיו, וגם דגם.

XXXXXXXX

ה.ס.ד.ר.ל.נסיעות.פרטיות.

עם החזרת כל הרכב המגויס הננו מחדשים את נסיעות החברים ומפרטים בזה את ההחלטות שנחקלו עם קניה הרכב החדש.

(א) הננו מזכירים לנהגים כי הרכב החדש הנרכב עדין ויקר הרבה יותר מהסנדר הקודם ולכן נדרשים כל הנהגים להקפיד על נהיגה זהירה, על בדיקה הרכב לפני היציאה, וכמובן על ציוח מלא לחוקי התעבורה.

(ב) כאחראי לרכב נקבע דוד היימס. (ג) הרכב עומד לרשות החברים בכל יום משעה 4.30 אחה"צ, ובמשך השבחות.

(ד) אל דוד היימס יש לפנות בכל העניינים הנוגעים לנסיעות באותן השעות ברכב קטן - נסיעות פרטיות, בריאות, ביקור חולים, חטיבה.

(ה) לרשות כל משפחה עומדים 300 ק"מ לשנה במחיר 10 אל' ק"מ. מעל זה ישלם החבר את המחיר הריאלי של הק"מ, ז.א. 20 אל'. במקרים מיוחדים של נסיעות ארוכות לביקורים משפחתיים השקול ועדת החבורה אפשרות של הגדלת ההקצבה.

(ו) בגלל רבוי ההזמנות תאפשר לכל משפחה נסיעה אחת לחודש, ויותר מזה רק במקרה שהרכב יהיה פנוי.

(ז) אין הרכב עומד לרשות סיולים, אף לא בשבחות, כי תפקידו הוא לשמש את החברים לאירועים משפחתיים וחברתיים. הננו מציעים לחברים, לשם הוזלת נסיעות וניצול יתר של הקצבת הק"מ, לנצל אפשרויות של החקשרות כמה משפחות לנסיעה אחת.

(ח) במידה וחהיינה עבירות תנועה על ידי נהגים בנסיעות פרטיות, אשר אינן מוחזרות במצב המיכני של הרכב, חקבע ועדה בכל מקרה ומקרה, כשבודר כלל ישולם הקנס על ידי הנהג או מזמין הרכב. לפי חוק חדש אסור לבעלי רישיונות סוג ב', ולבעלי רישיונות סוג ג' עד לוחק של שנה, לקחת על הארגז יותר מ-6 אנשים. קנסות בסעיף זה יהיו על חשבון הנהג.

(ט) יום ו' נקבע כיום טיפול למכונה, באחריותו של המנהל, על כל נרג המגלה תקלה כלשהי, להודיע על כך מ.י.ד. לדוד או למשה. (י) הננו מזכירים לציבור הנהגים כי המהירות המותרת לרכב זה היא 80 קמ"ש בלבד. כמו כן מן הראוי לציין שתי נקודות רגישות בפג' 1: 1. הימנס הרכב לפני הנסיעה. 2. אין לעבור להילוך המהיר לפני הגיע המכונית למהירות של 70 קמ"ש.

נהג - ש.מ.ו.ר. על הרכב. הדי חרצה לנסוע בו שני ח.

רבו מקרים של נסיעות בסרקטורים אחרת שעוה העבודה, ללא ושה. הננו להודיע כי במקרה שיתפסו ילדים או חברים בנסיעות מסוג זה נציב על כך בכל מחומרה.

א.מ.י.ר.

-- סוכס לארגן טיול של יומיים לחברים ולילדים החל מכיתה ט' כולל חברת הנוער.

-- בבדיקה מחודשת של חכנית ההשקעות חשכ"ז סוכס לחרת את שיפוץ בריכת השחיה ואת התקנתו של מגרש החניה החדש. יחד עם זאת ייסגר אותו חלק של מגרש החניה הגובל עם הבתים החדשים.

-- חבתינה: סוכס להקים סככה לאיכסון מלאי העצים, בכדי למנוע ירידה בטיב העץ נמונה תחת כיפת השמים וכחוצאה מכך פגמים באיכות החביות (כבר שילמנו פיצויים!).

-- היה דיון במצב ביה"ס. בשלב זה דובר בעיקר על ציוד וריהוט לקוי, וחוסר פינת ח.י. סוכס על סיור המזכירות בכל מוסדות החינוך לשם קביעת השיפורים הדרושים ודירוג העדי-פירות.

-- מתנדבים: ראובן ליכטנר נקבע כמדריך. פדוח וראובן מציעים כי המשק והחברה יתיחסו אל המתנדבים, וביחוד אל הקבוצה הדרום-אפריקאית, כאל קבוצה הכשרה וישלבו אותם במשק ובחברה ככל האפשר - ספורט, אירועים חברתיים, עיסוקי אמנות, פעילויות שונות. לימודי העברית התחילו השבוע, בהדרכתן של רחל ונזרול ושל חרצה.

-- הוחלט להזמין מעטה את גיורא וינר, כגזכר מיועד, לשיבווח המזכירות.

-- ניתן יפוי כח לגבי מגל להתחיל באיסוף חומר לקראת הוצאת ספר לזכרו של אבי תירוש.

-- על פי פניה של משק גדוח אושרה לדליה דוד הארכה נוספת של שהוחה שס, לעוד 4-6 שבועות.

-- עוד לפני 3 חודשים התחיל במזכירות דיון על בעית המזכיר, כשיצחק תבע את החלפתו בחוס שנה, בראשית יוני. אז רווחה דעה במזכירות כי אפשר ואולי אף רצוי לחזור לנוהג הקודם של מזכיר אחד המרכז בידו את כל העניינים. עתה, אחרי גופלו של אבי, יש צורך דחוף לסכס את הדיון, לקבוע את הרכב המזכירות לעתיד ולהציע מועמד או מועמדים לתפקיד המזכיר.

ב.א.ס.פ.ה. 8.7.67

-- נבחרה עיריח פטריקובסקי לסדרנית עבודה.

-- היה דיון על בחירתה של בלה קציר למנהלת מטבח במקום עופרה קיגלר, הדרושת להחליפה אחרי עבודה של למעלה מ-3 שנים בתפקיד זה. בלה הסבירה שהיא אינה רואה בכחה למלא תפקיד זה, הדרוש או נסיון רב או ידע, ומוטב שניהם, בו בזמן, שהיא חסרה את שניהם. היא גם הזכירה את המצב העגום במטבח, הן מבחינת תנאי עבודה והן מבחינת חבר העובדות. סוכס: להחזיר את הבטיחה למזכירות לדיון נוסף.

-- חנו דניאל הציג חכנית חדשה של שיכון קבע המכונה "דירת חצר" (ראה פרטים ביומן הקודם). סוכס: להטיל על ועדה חכנית חכנון מדויק ותמחיר של הדירה, ולשוב ולדון לאור פרטים ונתונים מלאים.

-- גבי מגל הגיש שאילתא בדבר מציל וסדרי בטיחות בבדיכה.

-- ישראל גלר הודיע על התפתחות חדשות בדבר הקמת ביח שרת. נתבקשנו על ידי המפקחות לחתום את הנחה אבן הפינה, ואמנס

מה לעשות ביבולי
הרבים של האזורים
המשותפים?

בריחה הנועה הי-ה-ק-ב-ח-צ-י-ת
מתוך דף יוני 1967

הפעילות כבריה מרוכזת בעיקר בענינים שהזמן גרמס, בעוד העבודה השגרתית טרם חזרה לחקנה.

(מתוך מאמר של י. יקר ב"המשק החקלאי", נמסר ע"י אמיר קרון)

1. תיאום הפעולה של החנועות בקרב המתנדבים אשר באו לעזרה בחו"ל, וייצוג ברשות העליה והקליטה המורכבת מב"כ הממשלה והסוכנות. עד עכשיו הגיעו לארץ כ-4000 מתנדבים מהם קלטה החנועה הקבוצית כ-3500... כל המתנדבים שיבואו בשבועות הקרובים יחתייבו לשהות בארץ מחצי שנה ומעלה.

החקלאות הישראלית החרבה כעת ב-5.5 מיליון דונם אדמה פוריה בגדה המערבית, ברצועת עזה וברמת הגולן, ואלה מוסיפים למדינה כמות גדולה של תוצרת חקלאית. השאלה המטרדית כעת את האחראים לחקלאותנו - מה לעשות בתוצרת נוספת זו?

2. מלוה בסחון - לאחר כירורים מקיפים הגיעה מזכירות הברית להחלטה, שעל החנועה הקבוצית לחייב את הקבוצים ברכישת אגרות מלווה הבסחון בסכום של 5.5 מיליון ל"י וזאת מתוך הנחה שנבדקה, שעל ידי כך השא כל משפחה קבוצית או כל שני בודדים, בהשלים מחצית הכנסתם החדשית. הסכום של 5.5 מיליון ל"י, כולל את כל התשלומים שמוסדות כלליים שונים וארגונים למינסהם משלמים מכספי הקבוצים. ועדה מורכבת ממנהלי הקרנות של החנועה קובעת את דרך החלוקה ביס החנועות.

עיקר הבעיה היא בגדה המערבית. לפני המלחמה היו פתוחים בפני חקלאי הגדה השוקים של הגדה המזרחית ושל הארצות הערביות השכנות. כעת נוחקו משוקים אלה, אך השוק הישראלי אינו יכול לשמש להם תחליף כי הוא עצמו מוצף בעודפי תוצרת מקומית. בשנת 1965 היה בממלכת ירדן יבול של 80,000 טון ענבים, שבאר בחלקם הגדול מן הגדה המערבית. ברור כי השוק המקומי אינו מסוגל לקלוט יבולים אלה, כאשר אנו מחלבים ב"עיקול" היבול שלנו של 35,000 טון ענבים.

3. מ"מ עם הקובעים הלכה בצה"ל על גורל הנח"ל בעתיד - מתברר שבמטכ"ל קיימות תכניות של הערכות שלאחר הקרבות, אשר יהיה בהן כדי לשבש באורח המור את מסלול הפעילות של גרעיני הנח"ל. קיים יסוד להניח, שאם לא יחול שנוי בעמדת המטכ"ל, יקשה על החנועות להבטיח את גיבוש הגרעינים להיותם ערוכים למחן תגבורת למשקלים צעירים ולהת-ישבות חדשה. המ"מ עודנו נמשך ונשאר רק לקוות שתמצא דרך אשר תחקבל על דעת המטכ"ל ותאפשר המשך פעילות חקין.

יבול הזיתים השנתי של ירדן מגיע ל-100 אלף טונות. יש בה כמויות גדולות של אבטיחים ומלונים ופירות אחרים, שהפניתן לשוק הישראלי עלולה להרוס כליל את שוק הפירות שלנו. באיזור המשולש של הגדה הירוק החל מסוף חודש יולי, כ-25,000 טון עגבניות משטחי בעל, שיהיה צורך להפנות אותן להעשייה, אך בתיח"ר אין שם וספק רב אם בתי החרושת שלנו יוכלו לקלוט בתקופה הקצרה, עד לראשית עונת ההדרים, את העגבניות האלה יחד עם כ-20,000 טון עגבניות שלנו, שגודלו במיוחד להעשייה, כשבאותו זמן הם גם מעבדים עודפי פירות וירקות אחרים.

ברמת הגולן יהיה, כנראה, יבול של 3600 טון תפוחים, אך אלה לא יהיו בעיה מיוחדת, אף כי צפוי אצלנו יבול של 60,000-65,000.

טון, מכיוון שפרי זה ניתן לאיסוס ולשמירה במשך שנה שלמה. בגבולות עזה יש הדורים, ביחוד "שמוטי", ובשנה שעברה ייצאו משם כ-1.8 מיליון תיבות. יש להניח כי יוטל עלינו לספל ברכוש חקלאי זה. לשם כך יהיה צורך להנהיג שינויים יסודיים בדרכי עיבוד הפרוסים, ובעיקר בדרכי האריזה והטיפול ביצוא.

... עיקר הבעיה בתקופה הקרובה יותר היא בעודפים הצפויים בתוצרת חקלאית. בפגישות שנערכו בנושא זה בהשתתפות נציגי מועצות הייצור והשיווק, המוסדות המשוקים והמרכז החקלאי הוחלט על הצורך בריכוז הטיפול בתוצרת החקלאית של הגדה המערבית, ועל האפשרות לשווקה שחרחלט על ידי הגורמים הממשלתיים.

הוצע להקים גוף ציבורי-ממשלתי שיקבע הנחיות לדרכי הטיפול בתוצרת זו, כדי למנוע פגיעה בשיווק התוצרת החקלאית של המדינה.

נראה כי שר החקלאות קיבל עקרונית עמדה זו, אך פחרונה המעשי ייחלל בודאי בקשיים לא מעטים. לצערנו, יש יסוד לחשוש כי חוספת מרשימה זו של יבולים תפגע בדינחיות ענפי הירקות והפירות, והאחראיים לענפי חקלאות אלה חייבים להקדיש מאמצים רבים לחיפוש פתרון לבעיות חמורות אלה.

מאידך, יש סיכורים לפיתוח טכנולוגי של החקלאות בשטחים אלה ופיתוח שוק לטרקטורים וציוד חקלאי אחר, ושנים חימיים, המדי הדברה, צנורית ואביזרי השקיה וכו'. בחקלאות של הגדה המערבית יש גם אפשרות לפתח גידולי יצוא של ירקות-חורף, במיוחד מהאיזור החם של יריחו וסביבתה. כן יהיה צורך, כנראה, להקים בתי חרושת נוספים לשימורים כדי שאפשר יהיה לעבד את עודפי התוצרת החקלאית.

XXXXXXXXXXXX

ביום ה', 13 ביולי, באיחור של ששה שבועות, ירדנו לבית-הקברות לגלוי המצבה על קברו של ארנושט. נשמעו דברי קריאה והציבור נפרד שנית מידינו...

בני חברת הנוער שמעו באסיפה הכללית של המשק מלים של הוקרה ותודה על עמי-
דתם היפה בימי מבחן קשים. אף כי נחבקשו גם הם לספר לנו בהזדמנות זו על מה שעבר עליהם
בחקופה זו שתקן. מסתבר שקל יותר היה להם לבטא את אשר היה בליבם בחיבורים שכתבו
בכיתה. להלן אנו מביאים את חמציחם.

מה חשבנו והרגשנו...

לשמועות על סגירת מיצרי טיראן הקשכתי בכל מהדורות החדשות. מסביב לחשו הכל: הנה
זה מתחיל כמו במלחמה סיני אז... אבל אני חשבתי שלא תהיה מלחמה. אמרתי שנאצר לא
יפתח במלחמה. הוא רק מחפאר. אבל לצערי כן פרצה המלחמה ונצחוננו בה היה שלם. אך אר-
צנו אבלה על מתיה. אין תהלוכה נצחון כמו שעשו עמים אחרים אחרי נצחונותיהם. אנו אבלים.
וכל אחד מקוה שלא תהיה עוד פעם מלחמה...

כ. ק.

בבוקר יום ב' שמעתי ברדיו כי המצרים התחילו להפציץ את הישובים בדרום. יצאנו לע-
בודה בשדה. פתאם שומע אני יריות חותחים מצד הגבול הירדני. אוריונים עוברים בכיוון
חדה ונתניה ובשמחה ראיתי אוריון אחד נופל אחוז אש. היריות הירדניות נפסקו לכמה
דקות ולאחר מכן התחילו מחדש. אז התחלתי לעבוד בכל כוחי ודמעות החרגשות ועצב עלו
בעיני. התחילו ימים של החרגשות ומתח גדול.

י. ב.

היתה לנו שיחת חברה והמדריך הודיע שאנו מפסיקים את הלימודים ויוצאים לעבודה.
מדובר היה על 6-7 שעות לפני הצהריים. אחרי הצהריים היינו חופשים. בתחילה לא רצינו,
חשבנו שזה קשה מאד, אבל התחלנו לעבוד. רובנו עבדנו בכוחנה בעישובים. לאט לאט החר-
גלנו ולאחר זמן כבר לא היתה לנו העבודה כל כך קשה. עשינו מאמץ גדול בהתחשב במצב
המשק. הבנו שדורש מאמץ כי כמעט כל החברים הצעירים במשק יצאו למלחמה. פשוט היינו
חייבים להתגבר על הקשיים שהיו לנו. לאחר שבוע וחצי של עבודה בכוחנה עבר חלק מן
החברים לעבוד במסע. שם היתה העבודה נוחה יותר בגלל צל העצים. עם סיום המלחמה כשהת-
חילו לחזור החיילים מן החזית התחלנו לעבוד 5 שעות לפני הצהריים ולמדנו שעתים
אחרי הצהריים. עכשיו חזרנו לסדר יום רגיל של למודים ועבודה וסיימנו את ציוסנו המוגבר
במשק.

א. א.

בראותי את החפירות פקפקתי ושאלתי את עצמי בהחרגשות האם אוכל לעמוד בעבודה זו.
והנה לאחר שעבדתי התחבבה העבודה עלי וחפתי שוחות בין שיכוני המשק ואחר כך השלמנו
את החפירות בפנינת הנוער שלנו. בתחילה חשבנו שלא נוכל לאדמה קשה זו, אבל יחד עם
זאת חשבנו - אם לא נחפור לא יהיה לנו מקלט וידענו שאנו עושים זאת בשבילנו. חפרנו
את התעלה וכבר לאחר יומיים השתמשנו בה, כאשר עברו מעל ראשנו אוריוני האויב, שהפצי-
צו את אליכין.

א. ד.

כשחזרנו מן העבודה בצהריים שמענו אוריונים ססים, ניתנה אזעקה והכל ירדו למקלטים.
לפנות ערב אמרו לנו לעבור לחדרי שכבת הנעורים של המשק. פוזרנו בין ילדי השכבה,
צורפנו אחד או שניים לכל חדר. שמחנו שהמשק דאג לנו וברצון עברתי לגור לבני המשק.
לאחר המלחמה חזרנו לחדרים שלנו וכבר לא פחדנו מן האוריונים. אנחנו זוכרים לטובה
את קבלת הפנים הנעימה של בני המשק משכבת הנעורים.

א. א.

לאחר הנצחון על אויבינו התחילו חיילינו לחזור הביתה, אבל לא כולם הגיעו ומתהרה
מהם אף לא הגיעו ידיעות. ואז היתה חרדה גדולה במשק, מאחר שגם לא הגיעו ידיעות על
חבר יקר שנפל בקרב. כל המשק היה במתח גדול מאד. ראיתי את ההחרגשות הגדולה בפניהם
של החברים. סוף סוף הגיעו האחרונים מן החיילים וכבר הם חזרו לעבודה ולענפי המשק.
כך עבר המשק לחייו הקודמים, אך את החבר שנפל זכרו והתאבלו על מותו.

ו. ל.

המלחמה התחילה וקשה היה לי על הלב. נזכרתי בבית ובאחי הנמצא בצבא וכאשר היתה
אזעקה ונכנסתי למקלט לא חשבתי אלא רק על הורי - האם הם עוד בחיים. דאגתי לאחי כי
זה זמן רב לא סיבלתי ממנו מכתב. כשצבאור כבש את סיני היתה מסביבני שמחה גדולה. אך
אני לא יכולתי ליהנות. המלחמה נגפרה וזווער לנו שבקרוב נסע לחולשה הביתה. כשהגעתי
לפתח ביתנו גברה בי הרגשה משונה. עליתי במדרגות, דפקתי בדלת ואין עונה. דפקתי עוד
פעם וכבר היו לי מחשבות קשות. דפקתי בכל כוחי, הדלת נפתחה ואחי עמד לפני. בכיתי
מרוב שמחה. עכשיו אין לי יותר מחשבות קשות. החופש הרגיע את ליבי.

ב. ד.

בזמן המלחמה קיבלתי חופשה והייתי בבית. והנה דפיקה בדלת. אמי פתחה ופתאם היא
נפלה בזעקה אימים על צווארו של אחי שבא מן המלחמה. כאשר אחי השתחרר מחיבוקיה של
אמי הלך לעבר הכסא וצנח עליה. היתה דממה בחדר דקות מספר. אחרי שאחי החאוש סיפר
שהוא צריך עוד מעט לחזור. הפצתי באחי שיספר. הוא לא הרבה לדבר, רק אמר שחזרנו
למצרים והמצרים ברחו בלונעלים. הרגשנו שאין לנו לסיפור, אבל ישבנו על ידו
וביקשנו עוד מילה ועוד מילה. בסוף אמר אחי שעלינו ללכת. אמי הכינה לו חבילה, נשקה
אוהו ונפרדנו ממנו. בצאתו נחתי לו נשיקה חמה חמה.

ד. מ.

202 3 7

בית

מ. א. א. א.